

Statsforvalterens tilsynsmyndighet i saker om taushetsplikt i den kommunale helse- og omsorgstjenesten

11.5.2023 (2022/2836)

På bakgrunn av en klagesak hit har Sivilombudet av eget tiltak, jf. sivilombudsloven § 15, undersøkt Statsforvalteren i Rogalands forståelse av reglene om taushetsplikt for personer i den kommunale helse- og omsorgstjenesten som ikke er helsepersonell, og av statsforvalterens tilsynsmyndighet i saker om brudd på taushetsplikt.

En pasient, bruker og andres rett etter pasient- og brukerrettighetsloven § 7-4 til å anmode tilsynsmyndigheten om en vurdering av brudd på plikter etter blant annet helsepersonelloven og helse- og omsorgstjenesteloven, er ikke begrenset til pliktbrudd hos helsepersonell eller personell som yter helse- og omsorgstjenester. Ombudet mente derfor at statsforvalteren ved behandlingen av slike anmodninger kan føre individrettet tilsyn med brudd på taushetsplikt etter helse- og omsorgstjenesteloven § 12-1 og helsepersonelloven § 21, uavhengig av om saken gjelder personell som ikke er helsepersonell eller yter helse- og omsorgstjenester.

Ombudet var enig med Statsforvalteren i at ordlyden i helsetilsynsloven § 4 tilsier at deres myndighet til å føre individrettet tilsyn er begrenset til helsepersonell og personell som yter helse- og omsorgstjenester, og som dermed vil ha

profesjonsbestemt taushetsplikt etter helsepersonelloven §§ 21 flg. Det er først og fremst denne gruppens profesjonsbestemte taushetsplikt det vil være aktuelt å føre individrettet tilsyn med.

I et tilsyn mot kommunen som virksomhet kan det likevel være aktuelt å undersøke den forvaltningsmessige taushetsplikten til personer i helse- og omsorgsforvaltningen uten profesjonsbestemt taushetsplikt. Muligheten til slikt tilsyn vil imidlertid være begrenset som følge av bestemmelsen i helse- og omsorgstjenesteloven § 12-3.

Etter ombudets syn kan statsforvalteren uansett som del av et systemrettet tilsyn undersøke taushetsplikten for personer i helse- og omsorgstjenesten som ikke er helsepersonell eller yter helse- og omsorgstjenester, så langt det gjelder deres taushetsplikt for helseopplysninger etter helsepersonelloven §§ 21 flg., jf. helseregisterloven § 17, pasientjournalloven § 15 og helsepersonelloven § 26 fjerde ledd.

Sakens bakgrunn

(1) På bakgrunn av en klagesak hit har Sivilombudet av eget tiltak, jf. sivilombudsloven § 15, undersøkt Statsforvalteren i Rogalands forståelse av reglene om taushetsplikt for personell i kommunehelsetjenesten som ikke er helsepersonell, og av statsforvalterens tilsynsmyndighet i saker om brudd på taushetsplikt.

(2) I den konkrete klagesaken hadde en kommunalsjef i helse- og omsorgstjenesten henvendt seg til kommuneoverlegen med ønske om bistand for å bedre kommunikasjon og samarbeid mellom kommunen og pårørende til en samtykkekompetent pasient som mottok tjenester fra kommunens psykiatritjeneste. Kommunalsjefen orienterte om en fastlåst situasjon/kommunikasjon over tid. Pårørende, som ikke ønsket kommuneoverlegens bistand, mente at kommunalsjefen med henvendelsen til kommuneoverlegen hadde brutt sin taushetsplikt om opplysninger om pårørende, og klaget til Statsforvalteren i Rogaland.

(3) Statsforvalteren opprettet tilsynssak etter helsetilsynsloven § 4 om brudd på taushetsplikt og deling av opplysninger mellom ulike tjenesteytere i kommunen.

(4) I sin redegjørelse til Statsforvalteren i tilsynssaken viste kommunalsjefen blant annet til hjemmelen i helsepersonelloven § 26 om opplysninger til virksomhetens ledelse og til administrative systemer.

(5) Ved avslutningen av tilsynssaken skrev Statsforvalteren:

«Vi kan ikke se at kommunalsjef er helsepersonell og yter helsehjelp i konkrete sak. [A] kan dermed ikke bruke helsepersonelloven § 26 som hjemmel for å dele taushetsbelagte opplysninger. Vi vurderer at [A] sin taushetsplikt følger av forvaltningsloven § 13. Dette er en bestemmelse som Statsforvalteren ikke fører tilsyn med. Vi vil derfor ikke følge dette opp tilsynsmessig.»

(6) Pårørende klaget avgjørelsen inn for Sivilombudet. Ombudet fant ikke grunn til å foreta nærmere undersøkelser i den konkrete saken, men besluttet å ta opp enkelte spørsmål med Statsforvalteren i en sak av eget tiltak.

Våre undersøkelser

(7) I brev herfra stilte ombudet spørsmål om hvorfor Statsforvalteren i Rogaland mente at et forhold som beskrevet i den aktuelle saken falt utenfor deres tilsynsmyndighet. Herunder ble de spurt om hvorfor de mente at helsepersonellovens bestemmelser ikke kom til anvendelse. Skyldtes det at kommunalsjefen ikke var helsepersonell, og hadde den aktuelle informasjonens karakter betydning for vurderingen?

(8) Vi spurte videre om Statsforvalteren burde ha vurdert om regelen om taushetsplikt i forvaltningsloven var brutt, jf. bestemmelsen i helse- og omsorgstjenesteloven § 12-1 første ledd. Er dette en bestemmelse Statsforvalteren fører tilsyn med og vil et slikt tilsyn kunne innebære en vurdering av taushetspliktbestemmelsene i forvaltningsloven?

(9) I tillegg ble Statsforvalteren spurt om det har noen betydning for deres myndighet til å undersøke brudd på taushetsplikten etter helse- og omsorgstjenesteloven § 12-1 om den aktuelle saken er opprettet som følge av en klage etter pasient- og brukerrettighetsloven § 7-4, eller på statsforvalterens eget initiativ etter helsetilsynsloven § 4.

(10) Til dette svarte Statsforvalteren at deres utgangspunkt var at klagen i den konkrete saken rettet seg mot kommunalsjefen som individ, og ikke mot kommunen som sådan.

(11) Statsforvalteren mente at kommunalsjefen ikke ytet helsehjelp etter definisjonen i helsepersonelloven § 3 [tredje ledd], og derfor ikke var «helsepersonell» etter definisjonen i § 3 første ledd. En kommunalsjef «ytter» heller ikke helse- og omsorgstjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven, slik at denne loven § 2-1 ikke har betydning.

(12) I utgangspunktet falt derfor kommunalsjefen utenfor deres tilsynsmyndighet etter helsetilsynsloven § 4 andre ledd. Statsforvalteren kunne føre tilsyn med kommunen, men ikke

med kommunalsjefen direkte. At det er en særregulering i pasientjournalloven § 15 hvor helsepersonellovens regler for taushetsplikt også dekker en rekke personer som ellers ikke reguleres av helsepersonelloven, endret etter deres syn ikke på dette.

(13) Statsforvalteren svarte videre at de i prinsippet kan føre tilsyn med overholdelse av taushetsplikt etter helse- og omsorgstjenesteloven § 12-1, og at det da blir naturlig å vurdere taushetspliktsbestemmelsene i forvaltningsloven. De kan imidlertid ikke føre tilsyn med en kommunalsjefs overholdelse av denne bestemmelsen, jf. deres myndighet etter helsetilsynsloven § 4 andre ledd og at helse- og omsorgstjenesteloven etter § 1-2 gjelder kommunen som virksomhet. Skal det føres tilsyn med bestemmelsen i § 12-1, vil det etter deres vurdering være naturlig at tilsynssaken rettes mot kommunen, noe som sjelden vil være aktuelt, men kan tenkes etter en konkret vurdering.

(14) Statsforvalterens svar er nærmere omtalt under ombudets syn på saken.

Sivilombudets syn på saken

1. Innledning

(15) Undersøkelsene i denne saken ble opprettet som følge av at en klagesak hos ombudet avdekket enkelte uklarheter rundt reguleringen av statsforvalternes tilsynsmyndighet ved mulige brudd på taushetsplikt hos personell i helse- og omsorgstjenesten som ikke er autorisert helsepersonell eller utfører helsehjelp. Ombudets undersøkelser har gitt grunnlag for enkelte merknader om reguleringen av taushetsplikt for slikt personell og om statsforvalterens tilsyn i slike saker.

(16) Under punkt 2 vil ombudet se nærmere på reglene om taushetsplikt, herunder i hvilken utstrekning taushetsplikten etter helsepersonelloven gjelder personell i den kommunale helse- og omsorgstjenesten som ikke er helsepersonell.

(17) Statsforvalterens myndighet som tilsynsorgan i saker om brudd på taushetsplikt behandles under punkt 3.

2. Regler om taushetsplikt i den kommunale helse- og omsorgstjenesten

2.1 Det tosporede regelverket om taushetsplikt

(18) Taushetsplikt for helsepersonell og andre som utfører arbeid eller tjeneste for den kommunale helse- og omsorgstjenesten reguleres i et tosporet system; den generelle forvaltningsmessige taushetsplikten og den profesjonsbestemte taushetsplikten etter helsepersonelloven, som i stor grad har et overlappende virkeområde.

(19) Forvaltningens generelle taushetsplikt er et sentralt element i borgernes rett til personvern. Dette gjelder også helsepersonells profesjonsbestemte taushetsplikt, som i tillegg begrunnes med hensynet til at pasienter skal oppsøke og få behandling. Pasienter skal ikke unnlate å søke

nødvendig hjelp av frykt for at uvedkommende skal få tilgang til opplysninger om dem. Derfor er den profesjonsbestemte taushetsplikten strengere enn den forvaltningsmessige.

2.2 Forvaltningsmessig taushetsplikt

(20) Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan er pålagt forvaltningsmessig taushetsplikt, jf. forvaltningsloven § 13 første ledd. Denne taushetsplikten omfatter det man i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om «noens personlige forhold», jf. forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1.

(21) For kommunale helse- og omsorgstjenester er den forvaltningsmessige taushetsplikten i tillegg regulert i helse- og omsorgstjenesteloven § 12-1 første ledd første punktum. Der fastslås det at bestemmelsene om taushetsplikt og adgang til informasjonsdeling i forvaltningsloven §§ 13-13e og 13g gjelder overfor enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter helse- og omsorgstjenesteloven.

(22) Taushetsplikten etter helse- og omsorgstjenesteloven § 12-1 omfatter også taushetsplikt om fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted, jf. andre ledd. Dette er opplysninger som normalt ikke er underlagt taushetsplikt etter forvaltningsloven, jf. § 13 andre ledd.

(23) Den noe strengere forvaltningsmessige taushetsplikten i helse- og omsorgstjenesteloven § 12-1 er dermed det rettslige utgangspunktet for forvaltningsmessig taushetsplikt i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. I svaret hit erkjenner også Statsforvalteren i Rogaland at dette er en bestemmelse de burde ha nevnt i avgjørelsen.

2.3 Profesjonsbestemt taushetsplikt

(24) Den profesjonsbestemte taushetsplikten for helsepersonell følger av helsepersonelloven § 21, og omfatter «opplysninger om folks legems- eller sykdomsforhold eller andre personlige forhold som de får vite om i egenskap av å være helsepersonell». Hvis helsepersonell utfører administrative oppgaver og ikke utøver sin profesjon, gjelder ikke slik taushetsplikt, jf. spesialmerknadene til § 21 i Ot.prp. nr. 13 (1998-1999) på side 227.

(25) Hvem som regnes som helsepersonell reguleres av helsepersonelloven § 3 første ledd. Definisjonen der omfatter både autorisert helsepersonell, jf. § 3 første ledd nr. 1, og annet personell i helse- og omsorgstjenesten som utfører helsehjelp, jf. § 3 første ledd nr. 2, jf. tredje ledd. Hvorvidt personell som er ansatt i helse- og omsorgstjenesten faller inn under funksjonsbeskrivelsen i § 3 første ledd nr. 2, må vurderes etter stillingens eller oppgavens karakter, jf. spesialmerknadene til § 3 i Ot.prp. nr. 13 (1998-1999) side 215.

(26) Det følger videre av helse- og omsorgstjenesteloven § 2-1 første ledd første punktum at helsepersonelloven gjelder tilsvarende for personell som yter helse- og omsorgstjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven. De fleste som jobber med å «yte» kommunale helsetjenester vil trolig uansett være omfattet av helsepersonelloven fordi de «utfører helsehjelp», jf. definisjonen i helsepersonelloven § 3 første ledd, men bestemmelsen betyr at

helsepersonelloven også vil gjelde for personell i kommunen som yter omsorgstjenester. I forarbeidene til helse- og omsorgstjenesteloven, prop. 91 L (2010-2011) kapittel 10.6.5.3, er det lagt til grunn at bestemmelsen i § 2-1 innebærer at de fleste ansatte i kommunens helse- og omsorgstjeneste vil omfattes av helsepersonellovens taushetspliktbestemmelser.

(27) Også personer som i utgangspunktet ikke har profesjonsbasert taushetsplikt vil ha taushetsplikt etter helsepersonelloven §§ 21 flg. så langt det gjelder helseopplysninger, jf. helseregisterloven § 17, pasientjournalloven § 15 og helsepersonelloven § 26 fjerde ledd. Dette gjelder personer som behandler eller gjøres kjent med slike helseopplysninger, selv om de ikke er helsepersonell eller personell som yter helse- og omsorgstjenester.

(28) Alle offentlig ansatte som er bundet av den profesjonsbestemte taushetsplikten vil også ha forvaltningsmessig taushetsplikt. I praksis vil imidlertid bare taushetsplikten etter helsepersonelloven § 21 bli lagt til grunn siden den går lenger. Den forvaltningsmessige taushetsplikten etter helse- og omsorgstjenesteloven § 12-1 vil først og fremst ha betydning for ansatte som ikke har profesjonsbestemt taushetsplikt og håndterer andre taushetsbelagte opplysninger enn helseopplysninger, se henholdsvis prop. 91 L (2010-2011) kapittel 10.6.5.3. og prop. 166 L (2020-2021) punkt 6.1.3.

(29) Hvorvidt ledere i den kommunale helse- og omsorgstjenesten vil ha profesjonsbasert taushetsplikt, i tillegg til forvaltningsmessig taushetsplikt, avhenger av om de kan anses som helsepersonell, jf. definisjonen i helsepersonelloven § 3, eller om de yter helse- eller omsorgstjenester, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 2-1. Uansett vil de ha taushetsplikt etter helsepersonelloven § 21 om helseopplysninger, se avsnitt 27. Om kommunalsjefen for helse- og omsorg i klagesaken nevnt innledningsvis hadde profesjonsbestemt taushetsplikt avhenger av en konkret vurdering av hennes oppgaver og av de aktuelle opplysningenes karakter, som ombudet ikke har foretatt.

3. Statsforvalterens tilsynsmyndighet

(30) Statsforvalteren i Rogaland viste ved avslutningen av den konkrete tilsynssaken som er omtalt ovenfor til at kommunalsjefens taushetsplikt fulgte av forvaltningsloven § 13 (jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 12-1), og skrev at de ikke ville følge opp saken, fordi de ikke fører tilsyn med denne bestemmelsen. Spørsmålet her er om det er riktig at statsforvalterens tilsynsmyndighet er avgrenset mot forvaltningsmessig taushetsplikt.

(31) Videre reiser Statsforvalterens svar til ombudet spørsmål om hvilken myndighet statsforvalteren har til å føre tilsyn med brudd på taushetsplikten for personell i helse- og omsorgstjenesten som i utgangspunktet ikke er omfattet av profesjonsbestemt taushetsplikt, som administrativt personell og eventuelt ledere. Hvilken myndighet har statsforvalteren til å føre tilsyn med slikt personells forvaltningsmessige taushetsplikt og eventuell taushetsplikt om helseopplysninger etter helsepersonelloven § 21, jf. helseregisterloven § 17, pasientjournalloven § 15 og helsepersonelloven § 26 fjerde ledd?

(32) Statsforvalterens tilsynsmyndighet følger i utgangspunktet av helsetilsynsloven § 4, men i saker hvor det er anmodet om tilsyn etter pasient- og brukerrettighetsloven § 7-4, vil også denne bestemmelsen etter ombudets syn kunne ha betydning.

3.1 Avgrensningen av tilsynsmyndigheten etter helsetilsynsloven § 4

(33) Etter helsetilsynsloven § 4 andre ledd første punktum skal statsforvalteren føre tilsyn med «helse- og omsorgstjenesten og med alt helsepersonell og annet personell i fylket som yter helse- og omsorgstjenester». Tilsyn innebærer en kontroll av om tjenestene er i samsvar med de krav som følger av lov og forskrift, jf. § 4 andre ledd andre punktum. Formålet er å styrke tjenestenes sikkerhet og kvalitet og befolkningens tillit til dem, jf. helsetilsynsloven § 1.

(34) Statsforvalterne skiller mellom tilsyn med plikter pålagt det enkelte personellet (individrettet tilsyn) og tilsyn med plikter pålagt kommunen som forvaltningsorgan (systemrettet tilsyn).

(35) Etter Statsforvalterens syn kan de ikke føre individrettet tilsyn med taushetsplikten til personell som ikke omfattes av angivelsen av tilsynssubjekter i helsetilsynsloven § 4, fordi de ikke er «helsepersonell» eller «yter helse og omsorgstjenester». Denne avgrensningen omfatter ifølge Statsforvalteren både personell som kun har forvaltningsmessig taushetsplikt etter helse- og omsorgstjenesteloven § 12-1, og personell som i utgangspunktet ikke omfattes av helsepersonelloven, men som har taushetsplikt etter helsepersonelloven § 21, fordi de behandler helseopplysninger, jf. pasientjournalloven § 15 og helsepersonelloven § 26 fjerde ledd.

(36) Ombudet er i utgangspunktet enig med Statsforvalteren i at ordlyden i helsetilsynsloven § 4 tilsier at deres myndighet til «individrettet tilsyn» er begrenset til helsepersonell og personell som yter helse- og omsorgstjenester. Som det fremgår under punkt 2.3, vil den forvaltningsmessige taushetsplikten for slikt personell neppe ha selvstendig betydning ved siden av den profesjonsbestemte.

(37) Slik vi forstår Statsforvalterens svar mener de imidlertid at begrensningene i adgangen til individrettet tilsyn ikke utelukker at det kan føres «systemrettet tilsyn» med den aktuelle helse- og omsorgstjenesten på grunnlag av brudd på den forvaltningsbaserte taushetsplikten til personell som ikke yter helse- og omsorgstjenester.

(38) Ombudet er ikke fullt ut enig i dette. Helsetilsynsloven § 4 kan neppe gi statsforvalterne tilstrekkelig grunnlag for å føre systemrettede tilsyn med den forvaltningsmessige taushetsplikten isolert sett, da bestemmelsen om taushetsplikt i helse- og omsorgstjenesteloven § 12-1 ikke er omfattet av de bestemmelsene om kommuneplikter statsforvalteren kan føre tilsyn med etter helse- og omsorgstjenesteloven § 12-3. Det er imidlertid mulig at det kan føres et overordnet systemrettet tilsyn med kommunens systemer for ivaretagelse av forvaltningsmessig taushetsplikt gjennom et tilsyn med andre bestemmelser enn § 12-1. Dette kan tenkes ved et tilsyn med kommunens plikt til å tilrettelegge tjenestene slik at personellet blir i stand til å overholde sine lovpålagte plikter, jf. § 4-1 første ledd bokstav c), jf. §

3-1 tredje ledd, og kommunens plikt til å arbeide for pasient- og brukersikkerhet, jf. § 4-2 første ledd. Begge disse pliktene faller innenfor tilsynsmyndigheten etter § 12-3.

(39) Når det gjelder tilsyn med overholdelse av taushetsplikt for helseopplysninger, jf. helseregisterloven § 17, pasientjournalloven § 15 og helsepersonelloven § 26 fjerde ledd, vil uansett ikke begrensingen i helse- og omsorgstjenesteloven § 12-3 ha betydning. Det er uklart for ombudet i hvilken grad Statsforvalteren mener at et systemrettet tilsyn også vil kunne innebære en vurdering av brudd på disse taushetspliktsbestemmelsene hos administrativt personell. Riktignok vil ikke en slik undersøkelse kunne lede til reaksjoner etter helsepersonelloven kapitel 11, som kun gjelder helsepersonell, men individuelle lovbrudd hos ansatte vil uansett kunne utgjøre en svikt ved virksomheten.

(40) Etter ombudets syn er det vanskelig å se at det ut fra ordlyden i helsetilsynsloven § 4 er klart at et systemrettet tilsyn med en helse- og omsorgstjeneste må avgrenses mot undersøkelser av konkrete lovbrudd hos ansatte som ikke er helsepersonell eller yter helse- og omsorgstjenester, eller at slike feil i seg selv ikke kan være grunnlag for et tilsyn mot en virksomhet. Formålsbetraktninger og hensynene bak de strenge reglene om taushetsplikt anses å støtte opp om et slikt syn. Det vises her også til at det står i Statens helsetilsyns veiledning for behandling av tilsynssaker at det er viktig at statsforvalteren peker på virksomhetens ansvar for at ansatte kjenner til og overholder bestemmelsene om taushetsplikt, og at virksomheten tilrettelegger for at plikten kan overholdes.

(41) Uavhengig av om slike brudd på taushetsplikt kan undersøkes i et systemrettet tilsyn er ombudet innforstått med at det kan ha betydning for statsforvalternes prioriteringer av hva de skal føre tilsyn med, om det kun er snakk om enkeltfeil og ikke systemfeil.

3.2 Vurderinger av pliktbrudd etter pasient- og brukerrettighetsloven § 7-4

(42) I undersøkelsen har ombudet reist spørsmålet om det har betydning for hvilke grupper statsforvalteren kan føre tilsyn med om saken har oppstått som følge av en anmodning om tilsyn, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 7-4. Vil statsforvalteren også i slike saker ha begrenset myndighet til å føre individrettet tilsyn mot personell som ikke er helsepersonell eller yter helse- og omsorgstjenester?

(43) Statsforvalteren har i svaret hit opplyst at det ikke har betydning for deres myndighet til å undersøke en sak om den er tatt opp som følge av en klage etter pasient- og brukerrettighetsloven § 7-4, eller på Statsforvalterens eget initiativ. Ombudet er ikke enig i dette.

(44) Etter pasient- og brukerrettighetsloven § 7-4 kan blant annet pasient og bruker be tilsynsmyndigheten om en vurdering av om plikter fastsatt i eller i medhold av helsepersonelloven og helse- og omsorgstjenesteloven mv. er brutt til ulempe for seg. Denne anmodningsretten gjelder etter ordlyden alle plikter fastsatt i de nevnte lovene, og er ikke begrenset til plikter pålagt helsepersonell og personell som yter helse- og omsorgstjenester. Den er heller ikke begrenset til plikter som omfattes av tilsynsmyndigheten mot kommunene etter helse- og omsorgstjenesteloven § 12-3. Dette tilsier at tilsyn etter § 7-4 også vil kunne omfatte taushetspliktsbestemmelsen i helse- og omsorgstjenesteloven § 12-1, samt taushetsplikt etter

helsepersonelloven §§ 21 flg. for personer i helse- og omsorgstjenesten som i utgangspunktet ikke er omfattet av helsepersonelloven, men som likevel har taushetsplikt etter dette regelverket, jf. helseregisterloven § 17, pasientjournalloven § 15 og helsepersonelloven § 26 fjerde ledd.

(45) Pasient- og brukerrettighetsloven er en rettighetslov, og det er neppe anledning til å tolke anmodningsretten etter § 7-4 innskrenkende til ulempe for pasienter, brukere og andre med anmodningsrett i den grad bestemmelsen ikke samsvarer med angivelsen av tilsynssubjekter i helsetilsynsloven § 4 andre ledd. Ombudet mener derfor at statsforvalterne i tilsynssaker opprettet som følge av en anmodning om vurdering av pliktbrudd også vil kunne føre individrettet tilsyn med overholdelse av taushetsplikten for personer som ikke er helsepersonell eller yter helse- og omsorgstjenester.

Konklusjon

(46) Ombudet er enig med Statsforvalteren i at ordlyden i helsetilsynsloven § 4 tilsier at deres myndighet til å føre individrettet tilsyn er begrenset til helsepersonell og personell som yter helse- og omsorgstjenester og som dermed vil ha profesjonsbestemte taushetsplikt etter helsepersonelloven §§ 21 flg. Det er først og fremst denne gruppens profesjonsbestemte taushetsplikt det vil være aktuelt å føre individrettet tilsyn med i medhold av § 4.

(47) I et tilsyn mot kommunen som virksomhet (systemrettet tilsyn) kan det likevel være aktuelt å undersøke den forvaltningsmessige taushetsplikten til personer i helse- og omsorgsforvaltningen uten profesjonsbasert taushetsplikt. Muligheten til slikt tilsyn vil imidlertid være begrenset som følge av bestemmelsen i helse- og omsorgstjenesteloven § 12-3.

(48) Etter ombudets syn kan statsforvalteren i et systemrettet tilsyn uansett undersøke taushetsplikten for personer i helse- og omsorgstjenesten som ikke er helsepersonell eller yter helse- og omsorgstjenester, så langt det gjelder deres taushetsplikt for helseopplysninger etter helsepersonelloven §§ 21, jf. helseregisterloven § 17, pasientjournalloven § 15 og helsepersonelloven § 26 fjerde ledd.

(49) En pasient, bruker og andres rett etter pasient- og brukerrettighetsloven § 7-4 til å anmode tilsynsmyndigheten om en vurdering av brudd på plikter etter blant annet helsepersonelloven og helse- og omsorgstjenesteloven, er ikke begrenset til pliktbrudd hos helsepersonell eller personell som yter helse- og omsorgstjenester. Ombudet mener derfor at statsforvalteren ved behandlingen av slike anmodninger kan føre individrettet tilsyn med brudd på taushetsplikt etter helse- og omsorgstjenesteloven § 12-1 og helsepersonelloven § 21, uavhengig av om saken gjelder personell som ikke er helsepersonell eller yter helse- og omsorgstjenester.

11.5.2023 (2022/2836)